

Vil du ha noe ulovlig i stua?

Tenk før du kjøper kunst- og kulturgjenstander

Dolk i bronse fra Kambodsja 25 x 8,5 x 2 cm. Foto: ICOM Red List

Vil du ha noe i stua som det er ulovlig å ta inn i Norge?

Ulovlig handel med kulturgjenstander er et økende problem. Internasjonale avtaler gir vern til en rekke kulturgjenstander. Det betyr at du ikke uten videre kan kjøpe slike i utlandet og ta dem med inn i Norge. Det er det enkelte land som avgjør hvilke gjenstander som er umistelige for deres kulturarv. Det er *din* plikt å sjekke om

du har lov til å ta med deg kulturgjenstander ut av et land. UNESCO har en database med regler for ulike land.

Er du i tvil om gjenstanden er stjålet, eller om det er lov å ta med gjenstanden ut av landet, så lar du være.

Tenk også på dette før du kjøper kunst- og kulturgjenstander

- Jo eldre gjenstanden er, jo større er risikoen for at den er ulovlig å føre ut, eller at du må søke om eksporttillatelse.
- Land i krise og krig blir lett ofre for plyndring av kultur arv, og mye ulovlig salg. Mye smugles til fredelige nabo-land og selges der. Tenk over dette før du handler.
- Ikke plukk med deg mynter, potteskår eller andre gjenstander fra arkeologiske funnsteder.
- Dykker du, har du ikke lov til å ta med deg ting du finner.
- Vit hvem du kjøper av. Skaff deg kvittering, businesskort eller navn på selger, så kjøpet kan spores ved behov. Hvis du skal kjøpe noe, så bør du vurdere omstendighetene omkring kjøpet - inkludert butikkens og selgers karakter.
- På Svalbard er det ikke lov å ta med seg noe som er fra før 1945.

Vær spesielt oppmerksom på eldre gjenstander som:

- Antikviteter
- Folkekunst
- Funn fra arkeologiske utgravninger
- Bildende kunst, for eksempel malerier og tegninger, skulpturer, raderinger, ikoner
- Deler av kunstneriske eller historiske monumenter og byggverk
- Sjeldne manuskripter og publikasjoner
- Frimerker, stempelmerker

Kilde: UNESCOs 1970-konvensjon

Forhistoriske glassperler fra Kambodsja. Foto: ICOM Red List

La ikke uvitenhet skape vansker for deg!

Uten å være klar over det, kan du ta med deg viktig kulturarv hjem. Norske og utenlandske tollmyndigheter kan konfiskere gjenstandene du har kjøpt. Du kan få straff dersom du tar kulturgjenstander ulovlig ut av et land og inn i Norge – eller tar noe ulovlig ut av Norge.
Du kan få bøter eller fengsel i inntil to år.

Husk

- Tillatelse til å utføre en gjenstand kan bare gis av spesielt utpekte myndigheter, og før eksport kan skje
- Ekthetsbevis, kvittering og liknende er ingen eksporttillatelse
- Det er trygt å kjøpe kopier, for eksempel i museumsbutikken

Eksempler på gjenstander du ikke må ta med hjem

1. Knelende figur i bronse fra Kambodsja 34 x 24 cm 2. Jesus ikon fra St. Catherine's kloster i Mount Sinai. Foto: Wikipedia
3. Okse i bronse fra Kambodsja 36 x 64 x 32 cm 4. Maya-vase i keramikk fra Latin-Amerika 35 cm høy 5. Kileskrift-tavle fra Irak
Foto: ICOM Red List

Sandsteintavle fra Kambodsja 60 x 173 cm. Foto: ICOM Red List

Her får du vite mer

På <http://icom.museum/redlist/index.html> finner du informasjon om kulturarv som ofte selges ulovlig og som ikke bør kjøpes eller tas ulovlig ut av opprinnelseslandet.

På www.abm-utvikling.no/tverrsektorielt/lov-og-rett/utforsel_kulturminner finnes generell informasjon om

det norske regelverket, forskriften fastsatt av Kultur- og kirke-departementet, søknadsskjema, veiledning og oversikt over museer som kan gi utførselstillatelse.

Andre viktige nettadresser

Art Loss Register for søk i base over stjålet kunst. Planlegger du kjøp av kunst i utlandet, bør du sjekke dette registeret før du underskriver kontrakten.

www.artloss.com

INTERPOL gir autoriserte brukere tilgang til sin internasjonale database over stjålet kunst som ledd i kampen mot ulovlig handel med kulturgjenstander. Du bør søke om å få tilgang hvis du kjøper mye kunst i utlandet.

www.interpol.int/Public/WorkOfArt/dbaccess.asp

UNESCO for søk i lovbasen der lovverk i ulike land er registrert. Her finner du også informasjon om internasjonale avtaler, som for eksempel UNESCO-konvensjonen av 1970, og hvilke land som har undertegnet dem.

www.unesco.org/culture/natlaws

ICOM for informasjon om ulovlig handel og truede gjenstandsgrupper og Norsk ICOM for informasjon om norske forhold.

www.icom.museum/illicit_traffic.html

www.icom-norway.org/ulovlig%20handel.html

The Museums, Libraries and Archives Council (MLA) i Storbritannia har nyttig informasjon hvis du ønsker å kjøpe kulturgjenstander og ta dem med ut av landet. Reglene for en rekke land er også lett tilgjengelige på disse sidene. Her finner du også www.finds.org.uk hvor arkeologiske funn kan meldes inn, og hvor det er nyttig informasjon blant annet om mynter og gjenkjennelse av disse.

www.mla.gov.uk/what/cultural/export/export_licensing
www.finds.org.uk

ICOMOS har nyttig informasjon om kulturarv som er truet av ødeleggelse, tyveri med mer.

www.international.icomos.org/risk/index.html

Blue Shield er en organisasjon som arbeider for å verne kulturarv i forbindelse med væpnede konflikter og naturkatastrofer.

www.ancbs.org

Sysselmannen på Svalbard har brosjyren “Når du ferdes på Svalbard” som gir informasjon til turister og reisende om miljøloven for Svalbard.

www.sysselmannen.no

Brosjyren er utarbeidet av ABM-utvikling, Den norske Blue Shield-komiteen, Den norske UNESCO-kommisjon, Norsk ICOM, Riksantikvaren og Tollvesenet i november 2009.

Forside: Interiørbilde fra Istockphoto, Buddha-hode i sandstein 27 x 16 x 17 cm og tempelfigur fra Bakan Foto: ICOM Red List